

همه‌قوانین باید پیوست‌عالت داشته باشند

با امضای تفاهم‌نامه‌ای میان وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و مرکز پژوهش‌های مجلس، طرح‌ها و لوایح موظف به بررسی آثار اجتماعی و رفع نابرابری در ساختار بودجه خواهند بود

پژوهش‌ها با طراحی دوره‌های خاص، در حال تربیت نسل جدیدی از عدالت‌پژوهان هستیم.» او همچنین گفت که گزارش‌های تولیدشده توسط این مرکز در حوزه عدالت‌پژوهی مورد توجه مقام معظم رهبری قرار گرفته‌اند و همین موضوع انگیزه مضاعفی برای تداوم این مسیر ایجاد کرده است. نگاه‌داری خواستار تشکیل کارگروه‌های تخصصی مشترک برای اجرای دقیق مفاد تفاهم‌نامه شد و افزود: «نباید این همکاری‌ها در سطح نوشتار و شعار باقی بماند. نتایج باید ملموس و قابل‌ارزیابی باشد.» رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی در پایان تأکید کرد که اجرای دقیق این تفاهم‌نامه می‌تواند الگویی برای سایر نهادهای قانون‌گذار و اجرایی باشد تا عدالت به‌تدریج از سطح شعار به سطح سیاست‌های عینی منتقل شود. به باور او، پیوست عدالت فرصتی است برای بازنگری در نحوه تخصیص منابع، تعریف شاخص‌های توزیع فرصت‌ها و ارتقاء ظرفیت‌های نهادی کشور در مسیر تحقق عدالت اجتماعی.

نگاهی تازه به عدالت ساختاری

تفاهم‌نامه همکاری میان وزارت کار و مرکز پژوهش‌های مجلس، تنها یک سند اداری نیست. این سند آغازگر تلاشی است برای عبور از فهم کلیشه‌ای عدالت و حرکت به‌سوی سازوکاری علمی، تخصصی و نهادی برای اصلاح ساختارهای نابرابر. این حرکت با تأکید بر پیوست عدالت در قانون بودجه آغاز شده، اما می‌تواند دامنه‌ای به‌مراتب گسترده‌تر پیدا کند. در این میان، چالش‌های بسیاری پیش‌روست: از کمبود داده‌ها تا فقدان تخصص و ابزار تحلیل. اما سخنان دو مقام ارشد امضاکننده این تفاهم‌نامه نشان می‌دهد که عزم‌سیاسی و نخبگانی برای پیشبرد این مسیر وجود دارد. به تعبیر مدیری، پیوست عدالت باید به «گفت‌وگو حاکم» بدل شود و به گفته نگاه‌داری، باید فاصله میان پژوهش و عمل کاهش یابد. پیوست عدالت، اگر به درستی پیاده‌سازی شود، می‌تواند چشم‌انداز تازه‌ای برای عدالت‌ساختاری در ایران ترسیم کند. مسیر دشوار است، اما آغاز شده است.

اجرائی است.» به گفته او، پیوست عدالت صرفاً یک ضمیمه نیست، بلکه می‌تواند به با‌آفرینی کامل نظام اقتصادی کشور منجر شود؛ به‌شرط آنکه به‌تدریج به یک زبان مشترک و گفت‌وگو کارشناسی تبدیل شود.

عدالت‌پژوهی باید عملیاتی شود

بایک نگاه‌داری، رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی، امضای این تفاهم‌نامه را فرصتی برای پیوند میان نظر و عمل دانست و گفت: «عدالت یکی از مقدس‌ترین ارزش‌های نظام اسلامی است و باید در مرکز سیاست‌گذاری‌ها قرار گیرد؛ اما با وجود تأکیدات نظری، هنوز ما در عمل، پیشرفت قابل توجهی نداشته‌ایم.» او تأکید کرد که مرکز پژوهش‌های مجلس در سال‌های اخیر تلاش کرده عدالت را به‌عنوان یک حوزه دانشی توسعه دهد. به گفته او، در سه سطح تولید، ترویج و کاربرد علم در زمینه عدالت با کمبودهای جدی مواجه‌ایم. نگاه‌داری افزود: «هنوز متخصصان عدالت‌پژوهی اندک و ابزارهای سنجش عدالت نیز توسعه نیافته‌اند. ما در مرکز

با اشاره به آغاز مسیر عدالت‌پژوهی خود از دوران معاونت رفاه، افزود: «برای تحلیل تبصره‌ها و احکام بودجه‌ای نیاز به داده و تحلیل گسترده داریم، اما زیرساخت‌های آماری کشور هنوز کامل نیست.» او تأکید کرد که تدوین پیوست عدالت بدون توانمندی داده‌ای ممکن نیست و این مسیر باید با ارتقاء ظرفیت‌های آماری همراه باشد. او همچنین با ارائه مصادیقی از نظام‌های درمانی و انرژی در دیگر کشورها، بر لزوم تنظیم‌گری دولت تأکید کرد و افزود: «در حوزه‌هایی مثل درمان، آموزش یا مصرف انرژی، تکیه بر درآمد افراد منطقی نیست؛ دولت باید نقش تنظیم‌گر داشته باشد.»

مدیر خواستار اصلاح الگوی مصرف؛ به‌ویژه در حوزه انرژی و حمل‌ونقل عمومی شد و نمونه‌هایی از تلاش وزارتخانه برای گسترش استفاده از سوخت CNG را مطرح کرد. وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی در بخشی دیگر از سخنانش گفت: «تاکنون ۹۰ مصداق بی‌عدالتی در قالب گزارش ۵۰۰ صفحه‌ای شناسایی شده‌اند که برخی قابل اصلاح نیستند، اما نخستین گام، پذیرش صادقانه بی‌عدالتی از سوی نهادهای

در حرکتی تازه با هدف اصلاح نابرابری‌ها در فرایند تصمیم‌گیری‌های اقتصادی، وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی تفاهم‌نامه‌ای امضا کردند که به‌موجب آن، طرح‌ها، لوایح، به‌ویژه قانون بودجه از این پس باید دارای پیوست عدالت باشند. این تفاهم‌نامه به امضای احمد‌میدری، وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و بایک نگاه‌داری، رئیس مرکز پژوهش‌های مجلس رسید و مقرر شد اجرای آن با تشکیل کمیته‌ای مشترک پیگیری شود. بر اساس مفاد این تفاهم‌نامه، هدف اصلی آن نهادینه‌سازی عدالت در قانون‌گذاری و بودجه‌ریزی است. مقرر شده مصادیق بی‌عدالتی در تبصره‌ها و ردیف‌های بودجه‌ای شناسایی، تحلیل و اصلاح شوند. نخستین گام عملی این همکاری، تدوین پیوست عدالت برای بودجه سال ۱۴۰۵ خواهد بود. همچنین قرار است این پیوست به‌عنوان ابزاری برای ارزیابی آثار اجتماعی و منطقه‌ای تصمیمات اقتصادی در تمامی مراحل سیاست‌گذاری مورد استفاده قرار گیرد. می‌توان گفت این تفاهم‌نامه گامی مهم برای تلفیق مفاهیم عدالت‌محور در ساختار حکمرانی اقتصادی کشور است. از دیگر تعهدات طرفین، ارائه گزارش‌های تخصصی، پیشنهادات تقنینی، و تربیت نیروهای متخصص در زمینه عدالت‌پژوهی است. این اقدام می‌تواند بستری برای بازآفرینی نظام تصمیم‌گیری به نفع گروه‌های کمتر برخوردار فراهم آورد.

عدالت به مثابه بازآفرینی نظام

احمد‌میدری در نشست امضای این تفاهم‌نامه، ضمن اشاره به ضرورت گفت‌وگو میان سازوکار عدالت در بدنه حکمرانی، گفت: «بی‌عدالتی‌ها در دنیا منشأ بی‌ثباتی و جنگ هستند و صلح پایدار بدون عدالت ممکن نیست.» او با استناد به تجربیات بین‌المللی، تأکید کرد که بسیاری از کشورها برای سیاست‌ها و قوانین خود تحلیل‌هایی درباره تأثیر بر اقصاء خاص مانند معلولان یا اقلیت‌ها ارائه می‌دهند. به گفته او، ایران نیز باید چنین رویکردی را در قانون‌گذاری در پیش گیرد. میدری

برنامه راهبردی برای توقف مرگ کارگران

سازمان تأمین اجتماعی و وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی پیش‌نویس جدیدی را برای مقابله با بحران نادیده‌انگاشته حوادث شغلی تدوین کرده‌اند؛ اما اجرای آن به منابع و سازوکارهای عملیاتی نیاز دارد

می‌توانند به شناسایی الگوهای حوادث و پیشگیری از آن‌ها کمک کنند. به‌عنوان مثال، کشورهای پیشرفته از هوش مصنوعی برای پیش‌بینی مخاطرات کاری استفاده می‌کنند؛ رویکردی که ایران نیز می‌تواند از آن بهره گیرد. در نهایت، مشوق‌های اقتصادی می‌توانند انگیزه کارفرمایان را برای رعایت استانداردهای ایمنی افزایش دهند. تخفیف بیمه‌ای برای کارگاه‌های ایمن و جریمه‌های سنگین برای متخلفان می‌تواند تعادل را به نفع ایمنی تغییر دهد.

چشم‌انداز آینده

این جلسه و اصلاحات پیشنهادی، نشانه‌ای از تغییر در رویکرد ایران به ایمنی محیط کار است. اما برای تبدیل این ابتکار به یک تحول واقعی، دولت باید فراتر از جلسات و بیانیه‌ها عمل کند. تقویت زیرساخت‌های بازرسی، سرمایه‌گذاری در آموزش و ایجاد انگیزه‌های اقتصادی، از جمله اقداماتی هستند که می‌توانند این اصلاحات را به نتیجه برسانند. داده‌های آماری نشان می‌دهند که با اجرای سیاست‌های مشابه در گذشته، برخی پیشرفت‌ها در کاهش حوادث کاری حاصل شده است، اما این پیشرفت‌ها کافی نبوده‌اند. برای مثال، در بخش‌هایی مانند صنعت ساختمان، نرخ حوادث همچنان بالاست. این امر نشان‌دهنده نیاز به دستورالعمل‌های خاص برای صنایع پرخطر است. جلسه هفته قبل و بررسی پیش‌نویس اصلاحی دستورالعمل حوادث ناشی از کار، لحظه‌ای کلیدی در تلاش ایران برای ایجاد محیط‌های کاری ایمن‌تر است. اظهارات مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی و معاون وزارت کار، نشان‌دهنده عزم جدی برای تغییر است، اما موفقیت این ابتکار به اجرای دقیق، همکاری بین‌بخشی و سرمایه‌گذاری در منابع انسانی و فناوری بستگی دارد.

ایران در آستانه یک فرصت تاریخی برای کاهش حوادث کاری و حفاظت از نیروی کار خود قرار دارد. اگر این اصلاحات با جدیت دنبال شوند، می‌توانند نه تنها جان کارگران را نجات دهند، بلکه به بهبود بهره‌وری اقتصادی و کاهش هزینه‌های اجتماعی کمک کنند. اما همان‌طور که تجربه جهانی نشان می‌دهد، تغییر واقعی نیازمند اراده سیاسی مداوم، منابع کافی و مشارکت همه‌ذی‌نفعان است. آیا ایران می‌تواند این چالش را به فرصت تبدیل کند؟ پاسخ این سؤال در سال‌های آینده مشخص خواهد شد.

بدون بازرسی باقی بمانند. علاوه بر این، فقدان آموزش کافی برای کارگران و کارفرمایان در زمینه استانداردهای ایمنی، یکی دیگر از نقاط ضعف اصلی است. یکی دیگر از چالش‌ها، اجرای ناقص قوانین موجود است. ایران قوانین ایمنی نسبتاً جامعی دارد، اما نظارت ضعیف و نبود ضمانت اجرایی کافی، اثرگذاری این قوانین را کاهش داده است. به‌عنوان مثال، گزارش‌ها نشان می‌دهند بسیاری از حوادث در کارگاه‌های کوچک و غیررسمی رخ می‌دهد؛ جایی که نظارت کمتری وجود دارد. این موضوع نشان‌دهنده شکاف بین سیاست‌گذاری در سطح کلان و واقعیت‌های میدانی است.

آیا این اصلاحات کافی است؟

ابتکار اصلاح دستورالعمل حوادث ناشی از کار، گامی در جهت درست است، اما موفقیت آن به عوامل متعددی بستگی دارد. نخست، نیاز به افزایش بودجه و منابع انسانی برای بازرسی‌ها آشکار است. بدون بازرسان کافی و مجهز، این اصلاحات نمی‌توانند به‌طور کامل اجرا شوند.

دوم، آموزش و فرهنگ‌سازی باید در اولویت قرار گیرند. کارگران و کارفرمایان باید از حقوق و مسئولیت‌های خود آگاه شوند و این نیازمند برگزاری کمپین‌های گسترده آموزشی است. سوم، استفاده از فناوری می‌تواند بازاری را تغیر دهد. سیستم‌های دیجیتال برای ثبت و تحلیل داده‌های بازرسی،

سخت‌گیرانه‌تر و همکاری با کارفرمایان است. -**ارتقای بهداشت حرفه‌ای:** با تمرکز بر بهبود شرایط محیط کار، این دستورالعمل قصد دارد سلامت جسمی و روانی کارگران را تضمین کند. سالاری در این جلسه اظهار داشت که حوادث کاری نه تنها به کارگران و خانواده‌هایشان آسیب می‌رساند، بلکه «هزینه‌های اجتماعی و اقتصادی سنگینی» را به کل جامعه تحمیل می‌کند. او نجات نیروی کار از مخاطرات را «یک برنامه راهبردی» خواند و بر آمادگی سازمان تأمین اجتماعی برای همکاری با وزارت کار تأکید کرد. این اظهارات نشان‌دهنده تغییر نگرشی در سطح کلان است که در آن ایمنی کارگران به‌عنوان یک اولویت ملی دیده می‌شود.

رضایی نیز بر اهمیت هماهنگی بین نهادهای مختلف تأکید کرد و خواستار مشارکت فعال کارفرمایان و تشکل‌های کارگری شد. این رویکرد مشارکتی، نشانه‌ای از تلاش برای ایجاد یک ائتلاف گسترده در برابر حوادث کاری است.

چالش‌های پیش‌رو

اما با وجود این عزم مهم، موانع متعددی نیز بر سر راه اجرای این اصلاحات وجود دارد. بر اساس داده‌های رسمی تعداد بازرسان کار در ایران به‌مراتب کمتر از نیاز واقعی است. در حالی که هزاران کارگاه در سراسر کشور فعال هستند، کمبود نیروی انسانی باعث شده که بسیاری از این کارگاه‌ها سال‌ها

هفته گذشته جلسه‌ای کلیدی در تهران با حضور مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی، معاون روابط کار وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی و جمعی از مدیران برگزار شد تا پیش‌نویس اصلاحی دستورالعمل اداری حوادث ناشی از کار بررسی شود. این نشست نشان‌دهنده عزم جدی برای مقابله با یکی از چالش‌های دیرینه بازار کار ایران است: نرخ بالای حوادث و مرگ‌ومیر ناشی از کار. این گزارش به بررسی ابعاد این ابتکار، زمینه‌ها و پیامدهای احتمالی آن می‌پردازد.

بحران خاموش محیط‌های کاری

حوادث ناشی از کار در ایران سال‌هاست که به‌عنوان یک معضل اجتماعی و اقتصادی شناخته می‌شود. بر اساس گزارش‌های سازمان تأمین اجتماعی، بخش‌های ساختمانی، صنعتی و معدنی بیشترین سهم را در این حوادث دارند. این حوادث نه تنها به مرگ، نقص عضو و از کار افتادگی کارگران منجر می‌شود، بلکه هزینه‌های هنگفتی را به سیستم درمانی، بیمه‌ای و خانواده‌های قربانیان تحمیل می‌کند. سالانه هزاران کارگر در ایران قربانی حوادث کاری می‌شوند؛ از سقوط از ارتفاع در کارگاه‌های ساختمانی گرفته تا حوادث ناشی از تجهیزات فرسوده در کارخانه‌ها. این آمار، ضرورت بازنگری در سیاست‌های ایمنی را بیش از پیش آشکار می‌کند. این جلسه که با حضور مصطفی سالاری، مدیرعامل سازمان تأمین اجتماعی و پروانه رضایی، معاون روابط کار وزارت کار، برگزار شد، پاسخی به این بحران خاموش است. هدف اعلام‌شده این نشست، بهبود کیفیت بازرسی‌های ایمنی، کاهش حوادث کاری و حفاظت از نیروی کار به‌عنوان ستون فقرات اقتصاد ایران بود. اما آیا این اصلاحات می‌توانند تغییری واقعی ایجاد کنند؟

نقشه راه برای ایمنی بیشتر

بر اساس بیانیه سازمان تأمین اجتماعی، پیش‌نویس اصلاحی دستورالعمل حوادث ناشی از کار بر سه محور اصلی تمرکز دارد:

- **تقویت بازرسی‌های ایمنی:** هدف این است که بازرسان کار با ابزارها و آموزش‌های به‌روزتر، بتوانند مخاطرات محیط‌های کاری را دقیق‌تر شناسایی کنند.

- **کاهش نرخ حوادث:** این اصلاحات به دنبال کاهش قابل توجه آمار حوادث از طریق اجرای استانداردهای

خبر N E W S

الکترونیکی شدن ابلاغ هیأت تجدیدنظر

رئیس دبیرخانه هیأت‌های تشخیصی، مطالبات سازمان تأمین اجتماعی از الکترونیکی شدن ابلاغ دعوت‌نامه‌های هیأت‌های تجدیدنظر تشخیص مطالبات سازمان تأمین اجتماعی از طریق سامانه خدمات غیر حضوری سازمان خبر داد و گفت: «این اقدام در قالب طرح‌های تحول‌آفرین سازمان و با هدف تسهیل فضای کسب و کار به اجرا درآمده است.» محمد اسماعیل‌زاده با اعلام این خبر افزود: «پیش از این، فرایند ابلاغ دعوت‌نامه‌ها بسیار زمان‌بر و پرمسک بود، به نحوی که پس از صدور دعوت‌نامه از جانب هیأت تجدیدنظر و ارسال آن به شعبه مبدأ، چاپ و امضای آن در شعبه، تحویل به مأمور ابلاغ، ارسال به شهرهای مختلف و بازگشت رسید ابلاغ و درج تاریخ ابلاغ در سیستم، گاه هفته‌ها زمان می‌برد؛ مخصوصاً در مواردی که کارفرما در استان‌ها یا شهرهای دور از شعبه اصلی قرار داشت.» به گفته او، ریسک‌های موجود در روش قبلی برای ابلاغ دعوت‌نامه‌ها، نه تنها احتمال کاهش فرصت کارفرما برای جمع‌آوری مدارک و مستندات را به همراه داشت، بلکه تعیین تکلیف به موقع مطالبات سازمان را نیز دچار وقفه می‌کرد. اسماعیل‌زاده با اشاره به اینکه اشکالات مترتب بر روش قبلی، موجب تجدید وقت رسیدگی و در نتیجه تعیین تکلیف مطالبات با تعویق حداقل دو ماهه می‌شد، تصریح کرد: «به‌روز این تأخیر دارای تبعاتی دیگری برای کارفرمایان بود که از جمله می‌توان به پیمانکارانی اشاره کرد که برای دستیابی به منابع مالی نزد واگذارندگان کار خود نیازمند تعیین تکلیف مطالبات و اخذ مفاصاحساب هستند.» او همچنین از بعد بیمه‌شدگان به مسئله نگاه کرد و یادآور شد: «تا زمانی که مطالبات برآورده سازمان از کارفرما تعیین تکلیف نشود، سوابق ناشی از این مطالبات نیز فاقد قطعیت هستند و همین موضوع ماهیاً بهره‌مندی از سوابق یادشده را برای ارائه تعهدات کوتاه‌مدت و بلندمدت به بیمه‌شدگان با وقفه مواجه می‌کرد.»

گرمی داشت شهدای جنگ

مشاور وزیر و رئیس مرکز بازرسی، ارزیابی عملکرد و ارتباطات مردمی وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی با حضور در منزل شهید «عبدالله صادق آبادی» که در جریان تهاجم اخیر رژیم صهیونیستی به میهن اسلامی به فیض شهادت نائل آمد، ضمن دیدار و گفت‌وگو با خانواده این شهید والا مقام، مراتب همدردی و تسلیت وزیر تعاون، کار و رفاه اجتماعی و کارکنان این وزارتخانه را به خانواده ایشان ابلاغ کرد. «سجاد سنگسری» و سایر مسئولان وزارت کار در چند روز گذشته به دیدار خانواده‌های عزیز شهدای جنگ دوازده روزه رفتند. مشاور وزیر و رئیس مرکز بازرسی، ارزیابی عملکرد و ارتباطات مردمی وزارت کار در دیدار با خانواده شهید صادق آبادی، از درگاه خداوند متعال برای بازماندگان صبر و آرامش قلبی مسئلت کرد. او جایگاه والای شهدایی مانند شهید صادق آبادی در پیشگاه الهی که با لباس سبز پاسداری از وطن تا پای جان ایستادند را رفیع و ممتاز توصیف کرد. سنگسری گفت: «شهدا در راه صیانت از مردم جانفشانی کردند. این شهدا برای صیانت از مردم و سرفرازی خیمه ولایت، جان خویش را تقدیم این سرزمین کردند.» در این دیدار، «ترجس بختیار خلیج» مشاور وزیر در امور بانوان و خانواده، «مسعود آزادی» مشاور وزیر در امور ایثارگران و «طاها شفیعی» فرمانده مرکز مقاومت بسیج وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی نیز حضور داشتند.